

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/28/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6322200978
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 09. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alexander Mojš
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6322200978.1

Rozhodnutie

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alexandra Mojša a sudcov JUDr. Ivicy Hanuskovej a Mgr. Štefana Baláža, v spore žalobcu: X. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom O., Q., D. osloboditeľov XXXX/XXX, zastúpený advokátom Prof. JUDr. Jánom Kľučkom, CSc., Advokátska kancelária Košice, Ku potoku 4, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Pribinova 2, IČO: 00 151 866, o zaplatenie nemajetkovej ujmy 5.000 EUR, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Brezno č. k. 5C/26/2022 - 150 zo dňa 20. 12. 2022, takto

rozhodol:

- I. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.100,- EUR v lehote 3 dní **p o t v r d z u j e**.
- II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % a o výške trov rozhodne súd prvej inštancie.
- III. Vo výroku, ktorým bola v prevyšujúcej časti žaloba zamietnutá, zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.100,- EUR do troch dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.) a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok II.).

2.1. Žalobou podanou 09. 05. 2022 žalobca uplatnil peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpel tým, že Slovenská republika porušuje právo Európskej únie, ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času, vrátane nadčasov na 48 hodín a to v čl. 6 písm. b) Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES zo 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej v texte „Smernica“), ktorej cieľom je zaručiť lepšiu ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov garantovaním maximálneho týždenného pracovného času, minimálneho denného a týždenného času odpočinku.

2.2. Porušenie spočíva v tom, že týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pracovná pohotovosť, čo zodpovedá 24 hodinovej pracovnej zmene, takže súhrn týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Žiadne ustanovenie zákona nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času, čím sa právna úprava vzťahujúca sa na žalobcu ako hasiča odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý Smernicu zohľadňuje. Dlhodobé nerešpektovanie dĺžky pracovného času určenej Smernicou sa prejavuje v rámci osobnostnej sféry žalobcu ako fyzickej osoby vo vzťahu k ochrane jeho zdravia a celkovej fyzickej integrity.

2.3. Slovenský právny poriadok nemá osobitnú úpravu konania o náhradu škody jednotlivcov, spôsobenej porušením práva Európskej únie, ani pravidlá na stanovenie výšky náhrady škody, ktorá má nemajetkovú povahu v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok v prípade

rešpektovania 48 hodinovej týždennej pracovnej doby. Náhradu takejto škody, ktorá vznikla žalobcovi ako fyzickej osobe nerešpektovaním únieového práva možno posúdiť ako nemajetkovú ujmu v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka a z toho dôvodu sa žalobca domáhal nemajetkovej ujmy vyčíslenej vlastnou úvahou v sume 5.000 EUR, ktorá zohľadňuje okolnosti prípadu, z ktorých vyplýva skutočnosť, že žalobca v tom ktorom mesiaci, v období marec 2019 až marec 2022, odpracoval v priemere viac ako 48 hodín týždenne, čo preukazuje súčet služobného času výkonu štátnej služby žalobcu a jemu nariadených služobných pohotovostí v predloženom prehľade dochádzky.

2.4. Na pojednávaní žalobca uviedol, že v hasičskom zbore pracuje 30 rokov. Do práce prichádza o pol siedmej, služba sa počíta od 07,00 hod do 22,00 hod. ako pracovný čas, potom od 22,00 hod. do 06,00 hod. má pohotovosť, a následne od 06,00 hod do 07,00 hod je opäť služba. Na výjazd musí byť pripravený do 1 minúty. Medzi službami by mal mať dva dni voľna, ale keď niekto vypadne, musí nastúpiť do práce. Aj v čase voľna musí byť na telefóne a keď je výjazd, prísť na stanicu. Žalobca sa vzhľadom na profesiu technik špecialista vzdeláva ohľadom zdravotnej prípravy, potápania, horolezectva, vrátane teórie. Zastupuje veliteľa družstva, spíňa všetky špecializácie. Keďže býva v Brezne žalobcu do služby volajú ako prvého. S rodinou je žalobca málo, nemá čas na žiadne mimopracovné aktivity, dovolenku si nemôže sám určiť. Ak by mal hodiny voľna v noci alebo cez deň, mohol by si oddýchnuť, pomôcť s deťmi a domácnosťou.

3. Žalovaný v písomnom vyjadrení a na pojednávaní namietal, že vnútroštátna úprava neodporuje ustanoveniam posudzovanej Smernice. Mal za to, že štátnu službu príslušníkov HaZZ vykonávajúcich zásahovú činnosť možno subsumovať pod negatívne vymedzenie v čl. 2 ods. 2 Smernice a žalobcovi nevznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, nepreukázal zásah do súkromia, do rodinného života v príčinnej súvislosti s výkonom povolania. Požadovaná náhrada je neprimerane vysoká. Vzniesol námietku premlčania.

4.1. Okresný súd mal preukázané, že žalobca pracuje ako hasič s miestom výkonu práce v okrese Brezno. Zo záznamu o dochádzke žalobcu do práce za obdobie od 03/2019 do 03/2022 zistil, že žalobca pravidelne odpracoval hodiny služobnej pohotovosti nad Smernicou povolený limit. Vo väčšine mesiacov išlo o viac ako 50 hodín služobnej pohotovosti a tieto žalobcovi neboli započítané do fondu pracovného/služobného času. Žalobca pracoval na smeny. Do fondu pracovného času sa mu zo zmeny v trvaní 24 hodín započítal iba čas služby v trvaní 16 hodín, na ktorý však bezprostredne nadväzuje služobná pohotovosť v trvaní 8 hodín, počas ktorej bol fyzicky prítomný na hasičskej stanici pripravený na výjazd.

4.2. Žalobca bol teda počas zmeny k dispozícii zamestnávateľovi celých 24 hodín, napriek tomu sa mu do fondu pracovného času počíta iba 16 hodín, prípadne nadčas počas služobnej pohotovosti, nie však celá služobná pohotovosť.

5.1. Okresný súd nepovažoval námietku žalovaného o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie za dôvodnú. Za nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. zodpovedá štát, pričom Ministerstvo vnútra SR je orgán, do ktorého pôsobnosti spadá Hasičský a záchranný zbor SR a teda je garantom právnej úpravy, čím je daná objektívna zodpovednosť a pasívna legitímácia žalovaného.

5.2. Žalobca sa mohol obrátiť na vnútroštátny súd, ale nie proti vlastnému zamestnávateľovi, pričom zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom uplatnenie nároku neumožňuje a neexistuje ani iná osobitá právna úprava. Pokiaľ žalovaná namietala, že Smernica sa na štátnu službu hasičov nevzťahuje, okresný súd v bode 34. odôvodnenia poukázal na judikatúru súdneho dvora EÚ vo veciach týkajúcich sa hasičov (Fuss C-429/09, Pfeiffer C-397/01, C-403/01, Personalrat Feuerwehr Hamburg C-52-04) a vo veciach týkajúcej sa otázky pracovného času (C-429/09, C-437/05, C-397/01, C-14/04). Judikatúra Súdného dvora EÚ vyvodzuje zodpovednosť štátu bez ohľadu na to, či žalobca vyvinul snahu aby predišiel vzniku ujmy a orgány členského štátu EÚ nemôžu prenášať na jednotlivca povinnosť dbať o dodržiavanie ustanovených noriem.

5.3. Žalobca uplatnil právo za obdobie troch rokov pred podaním žaloby, preto nebol jeho nárok premlčaný. Žalobca preložil záznam dochádzkového systému, aby bolo zrejmé, že k porušeniu práva žalobcu dochádza dlhodobo. Nárok žalobcu vzniká vždy, keď sú porušené podmienky, týkajúce sa maximálneho týždenného pracovného času.

6. Žalovaný v rámci preberania Smernice nezohľadnil skutočnosť, že služobná pohotovosť predstavuje pracovný/služobný čas žalobcu, keď pracovný čas predstavuje akýkoľvek čas, počas ktorého pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť a povinnosti v súlade s právnymi predpismi

a praxou. Čas určenej služobnej pohotovosti hasiča má byť súčasťou služobného času, pretože nejde o čas odpočinku. Zák. č. 315/2001 Z. z., v rozpore so Smernicou, zo služobného času hasiča vyčleňuje čas určenej služobnej pohotovosti. Pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pracovného času.

7. Okresným súdom zistené porušenie práva je závažné, v zjavnom rozpore s judikatúrou ESD a Smernicou, ktorá neponecháva členským štátom priestor na inú úpravu hornej hranice priemerného týždenného pracovného času. Zároveň existuje priama príčinná súvislosť medzi porušením čl. 6 písm. b) Smernice a ujmou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty odpočinku po práci, ak by bol maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas dodržaný vo vnútroštátnej úprave, ktorou sa pracovný čas žalobcu riadi a ktorým je zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore.

8.1. Slovenský právny poriadok nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu, spôsobenej porušením práva Európskej únie. Ujma žalobcu má najbližšie k právnej úprave zásahu do osobnosti podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka.

8.2. V občianskom práve platí, že ohrozenie, resp. porušenie čo i len jednej stránky osobnosti človeka je ohrozením alebo porušením jeho osobnosti ako celku. Podmienky pre vznik práva sú dané vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov do osobnosti, nielen v prípade zníženia vážnosti a dôstojnosti fyzickej osoby. V posudzovanom prípade došlo k zásahu do práva žalobcu na súkromný a rodinný život, na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, práva na primeranú dobu odpočinku po práci a tento zásah doteraz trvá. Ak by sa žalobcovi celý čas strávený na pracovisku započítal do pracovného času, žalobca by mohol a musel stráviť na pracovisku reálne oveľa menej času. V dôsledku zistených skutočností sa vytvoril nezvratný stav strany stoviek až tisícok hodín voľného času.

9.1. Žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný bez ohľadu na to, že má vytvorené podmienky na oddych a nemusí byť aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Práca hasiča je spoločensky veľmi významná, zodpovedá a náročná po fyzickej a psychickej stránke spojená s rizikom, preto je nevyhnuté, aby žalobca mal zabezpečený dostatočný priestor na regeneráciu a oddych. Právo na odpočinok, kedy nemusí byť žalobca k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, je niekoľko rokov permanentne porušované. Žalobca sa nemôže venovať záľubám, rodine, manželke.

9.2. Vzhľadom na povahu porušenia práva a okolnosti porušenia, keď žalovaný neprijal nevyhnutné (legislatívne) opatrenia, týkajúce sa neprekročenia maximálnej hranice týždenného pracovného času, neprichádzala do úvahy žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, prípadne na odstránenie následkov, ani morálna satisfakcia formou ospravedlnenia. Naopak, peňažná náhrada predstavuje spôsobilý prostriedok odškodnenia ujmy, ktorá žalobcovi vznikla. Okresný súd považoval vzhľadom na uvedené zistenia, za primeranú finančnú náhradu pre žalobcu sumu 2.100,- €. Peňažné zadostučinenie v sume 2.100,- € považoval súd za primerané v porovnaní s podmienkami priznávania peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy v obdobných sporoch hasičov na všeobecných súdoch a poskytovania náhrady v prípadoch iných zásahov do osobnostných práv.

9.3. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol, pretože žalobca nepreukázal negatívne dôsledky v medziľudských vzťahoch alebo na jeho zdravotný stav.

10.1. Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol čl. 1, čl. 2, čl. 6 Smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, čl. 7, čl. 19, čl. 40 zák. č. 460/1992 Zb., Ústava Slovenskej republiky, § 85 ods. 1, 2 § 86 ods. 1, 2, §91, § 92 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore, § 11, § 13, § 100, § 101, Občianskeho zákonníka.

10.2. Žalobcovi, ktorý bol v konaní úspešný priznal podľa § 255 ods. 1 CSP náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

11.1. Žalovaný v odvolaní zo dňa 05. 01. 2023 namietal, že pri posudzovaní individuálneho nároku žalobcu súd nemohol ako predbežnú otázku posúdiť, že obsah Smernice č. 2003/88/ES bol zákonom č. 315/2001 Z. z. prebraný nesprávne, pretože takéto právo nespadá do kompetencie žiadneho všeobecného súdu Slovenskej republiky, ktorý nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. na právne záväzné vyslovenie nesúladu zákona č. 315/2011 Z. z. s uvedenou smernicou. Okresný súd sa nevysporiadal s prekážkou konať. Okresný súd nesprávne právne posúdil postavenie Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra a tým aj otázku pasívnej legitímácie žalovaného.

11.2. Namietal, že žiadne ustanovenie zákona 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so Smernicou 2003/88/ES. Záver o nesprávnom transponovaní smernice urobil okresný súd bez toho, aby porovnal zák. č 315/2001 Z. z. v znení pred a po prebratí Smernice 2003/88/ES. Skutočnosť, že zákon výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov je považovaná za súčasť ich služobného času a neobsahuje ustanovenie o dĺžke týždenného pracovného času na 48 hodín, nie je dôvodom nesprávneho prebratia smernice, aj vzhľadom na priamy účinok smernice. Žalobca namietal nesprávne prebratie smernice, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Až nesprávna aplikácia smernice môže založiť prípadný nárok na náhradu. Žalovaný považuje za rozhodujúce pre posúdenie vecí, aby sa prebratie smernice a vnútroštátna aplikácia smernice rozlišovali, lebo aj nesprávne prebratá smernica môže byť u adresátov aplikovaná správne a naopak. Žalovaný nemôže niesť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice, lebo nie je zamestnávateľom žalobcu ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii smernice podieľal. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra, resp. Hasičským a záchranným zborom ako samostatnými subjektami. Okresný súd nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru, vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozsah služobného času, nevzťahuje v plnom rozsahu.

11.3. Žalovaný namietal, že rozsah pôsobnosti čl. 2 ods. 1 Smernice č. 2003/88/ES je treba vykladať v spojení s negatívnym vymedzením v čl. 2 ods. 2 Smernice č. 89/391/EHS a teda, že Smernica č. 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom, štátna služba žalobcu ako príslušníka hasičského záchranného zboru vykazuje aj špecifickú štátnej služby príslušníkov policajného zboru a profesionálnych vojakov. Úlohy, ktoré plnia hasiči možno podľa súvisiacich právnych predpisov zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice č. 89/391/EHS. Čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania článku 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 smernice je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Rozhodnutie Súdného dvora, na ktoré okresný súd prihládol, sa týka mestského hasiča, ktorého režim výkonu činností je odlišný od režimu fungovania Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike.

11.4. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, môže odpočívať a venovať sa inej činnosti, z vlastnej iniciatívy neuskutočňuje žiadny výkon práce, ktorá sa považuje za služobnú činnosť, len na pokyn zamestnávateľa. Napriek tomu zamestnávateľ vypláca žalobcovi dohodnutú odmenu aj za túto neaktívnu časť práce. Tou zamestnávateľ žalobcovi kompenzuje, že v prípade potreby je žalobca k dispozícii. Žalovaný má za to, že žalobca neosvedčil žiadnym spôsobom, že mu vznikol nárok na náhradu škody. Z judikatúry Súdného dvora vyplývajú podmienky pre úspešné uplatnenie nároku, ktoré musia byť kumulatívne splnené a to: 1) cieľom porušenej normy Európskej únie je priznať jednotlivcom práva, 2) porušenie je dostatočne závažné, 3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcovi existuje príčinná súvislosť. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, nemusí uskutočňovať žiadny výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa.

11.5. Žalovaný má za to, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý preukazoval výšku požadovanej ujmy. Žalovaný má za to, že žalobca nepreukázal a neodôvodnil výšku ujmy. Záver, že služobná pohotovosť žalobcu, za ktorú je odmeňovaný, je pracovným časom a má sa rátať do pracovného fondu, samo osebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu. Žalobca nepreukázal a neodôvodnil výšku ujmy, nepreukázal zásah do súkromia, rodinného života či zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanie peňažnej sumy. Peňažnú náhradu možno priznať v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka len ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, jej vážnosť v spoločnosti. Výšku nemajetkovej ujmy, ktorú okresný súd žalobcovi priznal, považuje žalovaný za neprimeranú v porovnaní výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov. Zo strany žalobcu nebolo preukázané, že by utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť a vážnosť, že súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu.

11.6. Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia Smernice neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tak by v súčasnosti pretrvával a bolo by prirodzené, aby sa žalobca domáhal upustenia od takého zásahu od svojho zamestnávateľa v zmysle § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, čo žalobca

nežiada a domáha sa finančného plnenia, ktorá má slúžiť ako kompenzácia bez toho, aby bol údajný protiprávny stav do budúca napravený .

11.7. Žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietne, vrátane výroku o trovách a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

11.8. V replike na vyjadrenie žalobcu žalovaný zopakoval, že rozsudok okresného súdu z hľadiska právneho posúdenie nepovažuje za správny, lebo okresný súd neprihliadol na právnu argumentáciu žalovaného a pridržiava sa podaného odvolania.

12.1. Žalobca sa vyjadril k odvolaniu podaním z 30. 01. 2023. Nesúhlasí s námietkou žalovaného, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalovaný svoje tvrdenie o správnej transpozícii Smernice opiera iba o formálne premietnutie požiadaviek Smernice do slovenského právneho poriadku v zák. č. 315/2001 Z. z. Praktickým dôsledkom aplikácie zák. č. 315/2001 Z. z. je výsledok, ktorý negarantuje 48 hodinový týždenný pracovný čas pre členov Hasičského zboru SR. Bolo porušené osobnostné právo žalobcu a to právo na ochranu zdravia a právo na súkromie. Žalovaný neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa čl. 6 písm. b) Smernice, preto je dôvodný záver, že iná satisfakcia, ako v peňažnom vyjadrení, nie je namieste. Žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil a priznal žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania.

13.1. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contr. CSP) rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým žalobe vyhovel, je vecne správne.

14.1. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

14.2. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

14.3. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

15.1. Odvolanie žalovaného nebolo dôvodné, pretože okresný súd vec správne skutkovo a právne posúdil. Nemajetkovou ujmovou je zásah do prirodzených práv žalobcu, ktorými je právo na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, na ochranu zdravia, na primeraný odpočinok po práci, ktorá je vzhľadom na povahu práce žalobcu ako hasiča psychicky aj fyzicky náročná, právo žalobcu na realizáciu súkromného a rodinného života v mimopracovnom čase .

15.2. Okresný súd považoval za správne, účelné a primerané vyčíslenie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy vlastnou úvahou, v ktorej zohľadnil priznanú výšku nemajetkovej ujmy s tým že v prevyšujúcej časti nárok uplatnený nad sumu 2.100,-€ zamietol. Navyše priznanie peňažnej náhrady je dôvodné aj vzhľadom na cenu práce, ktorá žalobcovi nie je zaplatená, lebo, ako uviedol okresný súd, do fondu pracovného času sa počíta iba 16 hodín, prípadne nadčas počas služobnej pohotovosti, nie však celá služobná pohotovosť.

15.3. Námietka žalovaného, že na odmeňovanie pracovníkov za čas pracovnej pohotovosti sa nevzťahuje Smernica nebola dôvodná, lebo premetom konania nie je odmeňovanie žalobcu, ale nemajetková ujma za nesprávnu transpozíciu Smernice ohľadne uplatňovania najvyššej prípustnej dĺžky pracovného času. Žalovaný považuje za rozhodujúce pre posúdenie veci, aby súd rozlišoval prebratie Smernice a následne jej vnútroštátnu aplikáciu, lebo aj nesprávne prebratá Smernica môže byť u adresátov aplikovaná správne a naopak. Uvedené tvrdenie je tak isto nedôvodné a mimo predmetu konania, lebo v prípade správne prevzatej Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky by dotknutý zamestnanec žaloval zamestnávateľa z titulu porušenia vnútroštátnej úpravy pracovného času.

15.4. Námietka subsidiarity nároku voči žalovanému neobstojí, pretože žalobca nemôže dosiahnuť odstránenie príčiny protiprávneho zásahu, ktorou je nesprávna transpozícia právnej normy v zákone č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbere.

16.1. Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že žalobca má aktívnu legitímáciu na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy, resp. dosiahnutia satisfakcie takou formou, ktorú považuje za efektívnu, vhodnú, možnú a účelnú. Okresný súd poukázal na slabšie postavenie zamestnanca a na uplatnenie zásady efektivity, ktorá umožňuje žalobcovi domôcť sa práva voči žalovanému, ako pôvodcovi stavu, ktorý nie je v nesúlade so záväznými ustanoveniami Smernice. Zamestnávateľ žalobcu sa riadi existujúcou právnou úpravou zák. č. 315/2001 Z. z., za čo má niesť zodpovednosť výlučne žalovaný, ktorý vystupuje v postavení normotvorcu, ktorý je zodpovedný za nesprávnu a neúplnú transpozíciu smernice Európskej únie.

16.2. Právomoc súdu konať o žalobe je daná priamym účinkom Smernice č. 2003/88/ES, ako záväzok štátu zabezpečiť úpravu 48 hodinového pracovného týždňa v podmienkach zákona č. 315/2001 Z. z., ktorým sa riadi služobný pomer žalobcu, príslušníka hasičského záchranného zboru.

16.3. Neobstojí ani námietka, že pracovné zaradenie žalobcu možno zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, ktoré v zmysle čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržiajú všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 má byť situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Uvádzaný osobitný charakter činností je výnimkou, ktorá sa uplatní iba v mimoriadnych situáciách, definovaných na základe zákona, vyhlásením krízového stavu, napr. v dôsledku vojny alebo prírodnej katastrofy a nie v obvyklých podmienkach bežného života spoločnosti. Z podstaty mimoriadnej situácie vyplýva, že v tom čase ukladané povinnosti nemôžu mať charakter trvalého stavu.

17.1. Odvolací súd ďalej uvádza, že Smernica 2003/88/ES je uvedená v Zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie, ktorý je prílohou č. 4 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore od 01. 01. 2006. Podľa § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. sa na služobný pomer príslušníkov použije primerane § 85 ods. 9 Zákonníka práce, ktorý znie: „Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín“. Z ustanovení zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času.

17.2. V posudzovanej veci sa jedná o pohotovosť na pracovisku, ktorá je v § 96 ods. 2 Zákonníka práce upravená nasledovne: „Čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas“. Ustanovenie § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. však primerané použitie odkazom na § 96 ods. 2 Zákonníka práce neuvádza. Z § 122 ods. 3 vyplýva, že ak počas služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby, až takáto situácia je považovaná za štátnu službu nadčas.

17.3. Za uvedeného stavu, z dôvodu nesprávnej transpozície smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore, žalobca nemal možnosť požadovať od zamestnávateľa dodržiavanie požiadaviek upravených ustanoveniami smernice. Na služobný pomer žalobcu sa vzťahuje právna úprava zákona č. 315/2001 Z. z., preto porušenie právnej normy vyplývajúcej z unijného práva nezaťažuje služobný úrad žalobcu, ale žalovaného.

17.4. V posudzovanej veci koná za žalovanú Slovenskú republiku Ministerstvo vnútra, do pôsobnosti ktorého v zmysle § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii a činnosti vlády patrí Hasičský a záchranný zbor.

18.1. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má smernicou dosiahnuť, pričom voľbu foriem a spôsobov transpozície ponecháva vnútroštátnym orgánom. Je nesporné, že právna úprava pracovného času je regulovaná čl. 2 a čl. 6 Smernice č. 2003/88/ES, ktorá priznáva právo na neprekročenie 48 hodinovej hranice pre priemerný týždenný pracovný čas, ktorý zahŕňa nadčasy, aj pracovnú pohotovosť a od tejto hranice sa nemožno odchyliť ani pokiaľ ide o pracovné povinnosti žalobcu ako hasiča.

18.2. Voľba unijného normotvorcu musí byť splnená, obvykle vykonaním potrebnej zmeny vnútroštátnej právnej úpravy. Pre prípad, že zákonodarca túto povinnosť nespĺní, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc. Ak by totiž bola Smernica náležite transponovaná, nemožno sa domáhať priameho účinku smernice, ale len prostredníctvom vnútroštátnej normy, do ktorej je úprava pracovného času transponovaná.

19.1. Zásada priameho účinku Smernice umožňuje žalobcovi, aby sa dovolal aplikácie vnútroštátnou právnou úpravou nerešpektovanej smernice priamo pred orgánom verejnej moci, ktorým je všeobecný

súd, lebo v právnom poriadku Slovenskej republiky nie je pri uplatnení náhrady škody a nemajetkovej ujmy v dôsledku priameho účinku Smernice iný orgán verejnej moci, ktorý by mal právomoc konať.

19.2. Súdny dvor EU priznal smerniciam priamu účinnosť za súčasného splnenia podmienok: a) jasný, presný a určitý záväzok uvedený v smernici, b) záväzok je nepodmienený, c) uplynula lehota na transpozíciu smernice do vnútroštátneho poriadku, d) nejde o záväzok, ktorý ukladá priamo povinnosť jednotlivcovi, naopak, právo jednotlivcovi priznáva. Splnenie uvedených podmienok mal okresný súd preukázané.

19.3. Zásada efektivity bráni uložiť žalobcovi povinnosť systematicky využívať iné vnútroštátne právne prostriedky, ak to od žalobcu nemožno rozumne vyžadovať, alebo ak by iné právne prostriedky spôsobili nadmerné ťažkosti pri uplatnení práva. Z rozhodnutia Súdneho dvora vo veci Gunter Fuss C-429/09 vyplýva, že porušenie práva únie s priamym účinkom nemožno prenášať na dotknutého zamestnanca ani na zamestnávateľa, čo by malo za následok prenášanie povinnosti dbať o dodržiavanie právnych noriem z orgánov štátu na jednotlivca. Smernica č. 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požadovali zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených ustanoveniami smernice.

20. Krajský súd považuje odvolacie dôvody a tvrdenia žalovaného za nedôvodné. Okresný súd sa so všetkými otázkami, podstatnými z hľadiska predmetu konania, preukázania nemajetkovej ujmy žalobcu v príčinnej súvislosti s nesprávnou transpozíciou Smernice do Zákona o Hasičskom a záchrannom zbere vysporiadal, vec správne skutkov a právne posúdil a odôvodnil.

21. O nároku na náhradu trov konania súd rozhoduje v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 CSP). V odvolacom konaní bol úspešný žalobca, ktorému odvolací súd priznal podľa § 255 ods. 1 náhradu trov odvolacieho konania od žalovaného.

22. Vo výroku, ktorým bola v prevyšujúcej časti žaloba zamietnutá, zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý, pretože dotknutý žalobca odvolanie nepodal.

23. Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci,

ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b)

(§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytkaná v dovolaní (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

Je povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

Dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Nedostatky dovolania vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP.